

reddendo, Abrahæ adoptatur in filium (1). Ne quis tamen putet Zacchæum offerendo dimidium bonorum, perfectionis non tenuisse fastigium (2), qui et tota sua et se ipsum sic Domino dedit, ut epularum (3) honore fultus, a mensa Publicani quæsitus ad mensam dominici corporis perveniret, et fraudulentas sæculi divitias derelinquens, in paupertate Christi veras cœli divitias inveniret (4), ad quas nos pervenire concedat, qui vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XIV.

De Verbis Evangelii secundum Joannem: *Cum sublevasset ergo oculos Jesus, et vidisset quia multitudo magna venit ad eum, dixit ad Philippum, etc.* Joan. VI, 5-14.

Pulcherrimus est et doctrina plenus hic sermo, qui educitur ex Bibl. Laurent. Plut. XVII, Cod. XXXIX, fol. 138. Ad Bedæ methodum propius accedere videtur, quam ad beati Augustini dicendi genus. Prophetantem Codicis auctoritatem sancto doctori adjudicare non audemus, cujus nomen præ se fert, et doctrinæ perfectissime accomodatur. Ponatur post sermonem Maurinensem CXXV.

SYNOPSIS.

I. Oculi Domini. II. Interrogationis diversi modi et tentationis. III. Judæorum fides debilis. IV. Quinque panes, quinque sunt libri Moysis, duo autem pisces, Prophetæ et Psalmi, vel ordo regalis et sacerdotalis. V. Quid sit discumbere per quinquagenos et centenos? VI. Quid in fanum discumbere? VII. Viri simus per fortitudinem. VIII. Quid sit frangere panem et apponere? IX. Obscuras Scripturæ sententias, quæ plebis captum superant, Episcopi et Sacerdotes doceant et defendant. X. Cophinis Apostoli figurantur. XI. Sapientia carnalis Christum prophetam, non Dei Filium agnoscit.

I. QUOTIESCUMQUE Dominum legimus ex paucis panibus multas turbas hominum pavisse, non tantum est mirandum, quantum venerandum. Non est enim mirum

quia potuit, sed potius venerandum quia facere voluit. Qui enim ex nihilo cuncta creavit, non est mirum, si ex paucis panibus multas turbas pavit. Sed considerandum est quod turbas quas refecturus erat prius sublevatis oculis respexisse dicitur: oculi enim Domini in Scripturis duplicem habent significationem. Aliquando enim dona Spiritus sancti significant, aliquando respectum divinæ miserationis; dona Spiritus sancti, sicut in Zacharia legitur: « In lapide uno septem oculi sunt¹. » Et Joannes in Apocalypsi: « Vidi agnum occisum habentem cornua septem, et oculos septem, qui sunt septem spiritus Dei missi in omnem terram²; » respectu divinæ miserationis, sicut in Psalmo legitur: « Oculi Domini super justos³. » Et iterum: « De caelo respexit Dominus, » vidit omnes filios hominum⁴. » Cujus enim oculis nuda et aperta sunt omnia, tunc nos videre dicitur, quoniam nobis dona suæ gratiæ tribuit, vel nos a pressura tribulationis liberat, sicut ait Moysi: « Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Ægypto, et gemitum eorum » audivi, et descendi liberare eum⁵. » In hoc ergo loco sublevatio oculorum Domini respectum miserationis significat, quia turbas quas postea pavit, prius misericorditer inspexit. His enim oculis Dominus Petrum respexit quando « Egressus foras amare flevit⁶. »

II. Dicit ad Philippum: « Unde ememus panem ut manducet hi⁷? » Interrogavit Dominus Discipulum non ut ab eo aliquid disceret, sed ut eum doceret. Quod facilius intelligimus, si quibus modis interrogatio fiat perpendamus. Fit enim tribus modis; aut studio reprehendentis, aut voto discentis, aut affectu docentis: studio reprehendentis, sicut Scribæ et Pharisei Dominum interro-

¹ Zach. iii, 9. — ² Apoc. v, 6. — ³ Psal. xxxiii, 16. — ⁴ Id. xxxii, 13. — ⁵ Exod. iii, 7, 8. — ⁶ Matth. xxvi, 75. — ⁷ Joan. vi, 5.

gaverunt, ut eum reprehenderent, velut de quadam muliere in adulterio deprehensa, et de denario et cæteris similibus: voto discentis, sicut Apostoli Dominum interrogaverunt, dicentes: « Domine, quando hæc erunt, aut quod » signum adventus tui¹? » Et cætera alia: affectu docentis, sicut Angelus Joannem in Apocalypsi interrogavit, dicens: « Hi qui amicti stolis albis, et unde venerunt²? » Quo respondente: « Domine mi, tu nosti, » continuo docuit dicens: « Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione, et laverunt stolas suas, et dealbaverunt eas in » sanguine Agni³. » Interrogavit ergo Dominus Discipulum, non ut eum reprehenderet, neque ut ab eo aliquid disceret, sed ut eum doceret. Quod sollicitè Evangelista manifestare curavit, cum protinus subjunxit: « Hoc autem » dicebat tentans eum; ipse enim sciebat quod esset facturus. » In quibus verbis magnam nobis intulit quaestionem, cum dixit: « Hoc autem dicebat tentans eum; » maxime cum Jacobus apostolus dicat: « Nemo, cum » tentatur, dicat quoniam (1) a Deo tentatur, quia Deus » intentator malorum est⁴; Deus enim neminem tentat⁵. » Si igitur Deus neminem tentat, quare Evangelista dicit: « Hoc autem dicebat tentans eum? » Ad hoc breviter respondendum, quia alia est tentatio diaboli, qua hominem tentat, ut perdat, et alia Dei, quo hominem tentat, ut probet (2). Quod melius cognoscimus si earumdem ordinem tentationum subtilius discutiamus. Est enim tentatio diaboli, qua hominem tentat, ut perdat, de qua liberari cupientes in Oratione quotidie dicimus: « Et ne » nos inducas in tentationem⁶. » Est autem et alia, quæ

¹ Matth. xxiv, 3. — ² Apoc. vii, 13. — ³ Ibid. 14. — ⁴ Joan. vi, 6. — ⁵ Jacob. i, 13. — ⁶ Matth. vi, 13.

(1) Deest in cod. vox *quoniam*; et deinde habet *tentator* pro *tentatur*. — (2) Vide Augustin. Serm. ii, num. 2, 3, et tract. xliii in Joan. num. 6.

ex fragilitate vel delectatione carnis oritur, de qua Jacobus dicit : « Tentatur aliquis a concupiscentia sua abs- » tractus et illectus¹; » et Apostolus : « Tentatio vos non » apprehendat, nisi humana². » Est autem et alia, qua Deus hominem tentat, ut probet, de qua per Moysen Israëlitis dicitur : « Tentat vos Dominus Deus vester, ut » sciat, si diligitis eum, an non³; » et per quemdam Sapientem : « Vas figuli probat fornax, et homines justos » tentatio tribulationis⁴. » Quo genere tentationis tentavit Deus Abraham, ut qui notus erat Deo, hominibus appareret probatus. Taliter enim se tentari optabat Propheta, cum dicebat : « Proba me, Domine, et tenta me⁵. » Hoc igitur modo Dominus tentavit Philippum, ut qui ignarus erat mysterii, sciulus redderetur et doctus et disceret eo præsente, « Qui educit panem de terra, et vi- » num lætificet cor hominis⁶, » non dubitare de paucis panibus multas turbas hominum satiari posse. Hæc igitur tentatio non est timenda, sed potius propter probationem toleranda atque optanda, Jacobo apostolo admonente, qui ait : « Omne gaudium existimate, fratres, » cum in varias tentationes incideritis⁷; scientes quia » tentatio patientiam operatur, patientia vero probatio- » nem, probatio vero spem⁸; » et alibi : « Beatus vir, » qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, » accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligen- » tibus se⁹. »

III. « Respondit Philippus : Ducentorum denariorum » panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum ac- » cipiat¹⁰. » Philippus os lampadis interpretatur. Significat hoc in loco populum Judæorum, qui quondam os

¹ Jacob. i, 14. — ² 1 Cor. x, 13. — ³ Deut. xiii, 3. — ⁴ Eccli. xxvii, 6. — ⁵ Psal. xxv, 2. — ⁶ Id. ciii, 15. — ⁷ Jacob. i, 2. — ⁸ Rom. v, 3, 4. — ⁹ Jacob. i, 12. — ¹⁰ Joan. vi, 7.

SERMO XIV, DE VERBIS EVANGELII SEC. JOANNEM. 81
lampadis fuit, quando, aperto ore, ad laudandum Deum prosilivit. In eo vero quod ait : « Ducentorum denario- » rum panes eis non sufficiunt, ut unusquisque modi- » cum quid accipiat, » raram vel modicam ejusdem populi significat fidem, qui per corporalem Domini præsentiam, et parvum numerum Apostolorum utriusque Testamenti notitiam ad cognitionem hominum venire posse non credidit. Ducenti denarii utrumque Testamen- tum significant. « Dicit eis unus ex Discipulis ejus Andreas » frater Simonis Petri : Est puer unus hic qui habet » quinque panes hordeaceos et duos pisces, sed hæc » quid sunt inter tantos¹? » Si littera inspiciatur, Andreas hoc in loco majorem fidem quantulumcumque videtur habere Philippo, cum dicit : « Est puer unus hic » qui habet quinque panes hordeaceos et duos pisces; » sed in fide dubitavit, cum subjunxit : « Sed hæc quid sunt » inter tantos? » Significat propheticum sermonem, qui cum Dominum in carne venturum prædixit, fidem habuit; sed cum eum venientem idem populus magna ex parte credere renuit, in fide dubitavit. Quos præfiguravit (1) Isaac, qui, cum caligantibus oculis filium benediceret, multa ei sub figura prædixit, sed tamen qui præsens esset, non agnovit. Puer in Scripturis aliquando pro puritate, aliquando pro levitate vel instabilitate mentis accipitur; pro puritate, sicut de Domino dicitur : « Ecce puer meus electus, quem elegi²; » et sicut ipse Discipulis suis ait : « Pueri, numquid pulmentarium » habetis³? » Pro levitate vel instabilitate mentis, sicut Dominus de Judæis dicit : « Cui assimilabo hanc genera- » tionem pessimam, vel cui eam similem dixerimus? Si- » milis est pueris sedentibus in foro, ludentibus atque

¹ Joan. vi, 8, 9. — ² Isaï. xlii, 1. — ³ Joan. xxi, 5.

(1) Cod. male præfigurabit.

» dicentibus : Saltavimus vobis, et non cantastis, plan-
» ximus et non lamentastis¹. » Est enim puerilis aetas
garrula et levis, nisi disciplinae verbere coërceatur.

IV. Puer namque iste populum significat Judaicum,
qui pro levitate et instabilitate mentis, in fide et cog-
nitione Dei firmus non permansit. Quinque panes habuit,
quia Judaicus populus quinque libros Moysi accepit,
videlicet Genesim, Exodum, Leviticum, Numerum,
et Deuteronomium (1), qui hebraea lingua Bresit, Ele-
semoth, Vagecra, Vagedaber, Elleabdabarim nominan-
tur. Et bene quidem illi panes hordeacei fuisse referun-
tur propter duritiam legis. Hordeum namque spissum
habet tegumen, et non facile ad ejus pervenitur medul-
lam; obscuritatem legis significans, quia lex ante adven-
tum Domini in tantum velata extitit, ut nullus hominum
eam spiritaliter intelligere posset, quoadusque veniens
benedictionem daret, qui Legem dederat. Si enim per
quinque panes quinque libri Moysis intelliguntur, pos-
sumus et per duos pisces alios duos intelligere libros, ora-
cula scilicet Prophetarum et cantica Psalmorum, qui
post auctoritatem Legis, sacratiores in eodem populo
habebantur, quorum unus memoriter decantando, alte-
rum vero in synagogis suis frequenter legendo recitabant.
Et recte per hos duos pisces hi duo libri intelliguntur,
qui talem populum in Ecclesia futurum praedixerunt,
qui hoc servaret in moribus quod piscis habet in natura.
Piscis namque quatuor habet naturas; unam, quia sine
aqua vivere non potest; secundam, quia super eam sal-
tus dare consuevit; tertiam, quia quo magis tunditur
fluctibus, eo amplius convalescit; quartam, quia mundi

¹ Matth. vi, 16, 17.

(1) Vide Augustin. in Joan. Tract. xxiv, num. 5, et lib. de diversis Quaest.
lxxxiii, quaest. lxi.

pisces per coitum nec generant, nec generantur. Sicut
igitur piscis sine aqua vivere non potest, ita idem po-
pulus sine fonte baptismatis in vitam intrare perpetuam
nequit, Domino dicente: « Nisi quis (1) renatus fuerit
» ex aqua et Spiritu sancto, non potest intrare in regnum
» Dei¹. » Et sicut super aquas saltus emittit, sic ipse po-
pulus terrena despiciens, penna contemplationis se ad
coelestia sublevat, dicens cum Apostolo: « Nostra autem
» conversatio in caelis est². » Et quemadmodum piscis,
quanto magis fluctibus tunditur, eo amplius convalescit,
sic et perfectus Christianus tantum in Deum proficit,
quantum (2) in hoc saeculo invenit quod durius portet,
dicens cum Propheta: « Induxisti nos in laqueum, po-
» suisti tribulationes in dorso nostro, imposuisti homi-
» nes super capita nostra; transivimus per ignem, et
» aquam, et eduxisti nos in refrigerium³. » Et sicut mundi
pisces per coitum nec generant, nec generantur, ita
quoque et in Ecclesia tales habentur qui conjunctionem (3)
respuentes, integritatem virginalem sectantur, implentes
illud quod Dominus dicit in Evangelio: « Sint lumbi
» vestri praecincti, et lucernae ardentes⁴. » Aliter per
duos pisces (4), duos ordines, qui in eodem populo ce-
lebriores habebantur intelligere possumus, regalem sci-
licet et sacerdotalem, a quibus regebantur et instruebantur;
quod Dominus Jesus in se suscipere dignatus est,
ut fieret nobis rex pariter et sacerdos: rex nos bene re-
gendo; sacerdos semetipsum Deo hostiam immaculatam
pro nobis offerendo.

V. « Dixit ergo Jesus: Facite homines discumbere⁵. »

¹ Joan. iii, 5. — ² Philip. iii, 20. — ³ Psal. lxxv, 11, 12. — ⁴ Luc.
xii, 35. — ⁵ Joan. vi, 10.

(1) Deest in cod. vox quis. — (2) Cod. quanto. — (3) Id. male conjunc-
tione. — (4) Vide Augustin. in Joan. tract. xxiv, num. 5.

Discumbere homines, est spiritualiter in fide quiescere. Tunc enim Discipulis, ut homines discumbere facerent Dominus præcepit, quando eos in mundum ad prædicandum destinavit, dicens: « Euntes in mundum universum » docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, » et Filii, et Spiritus sancti, et qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit¹. » Tunc autem eos discumbere » fecerunt, quando profecti prædicaverunt ubique Deo » cooperante, et sermonem confirmante sequentibus signis². » Sed illud prætermittendum non est, quod factum (1), alio Evangelista narrante, cognovimus: « Fecerunt » eos discumbere per convivia quinquagenos et centenos². » Ordo enim iste discumbentium, varietatem significat in Ecclesia conversantium. Quinquageni igitur discumbunt poenitentes; quinquagenarius enim numerus poenitentibus congruit, quia quinquagesimus Psalmus in poenitentia est decantatus, et quinquagesimus annus in Lege Jubilæus est dictus, id est, annus remissionis: centeni qui, Deo protegente, nulla poenitentia publica indigent. Aliter quinquageni discumbunt conjugati, centeni virgines: vel certe quinquageni qui terrenas res bene disponunt, centeni qui perfectionis amore omnia pro Domino derelinquunt.

VI. « Erat autem fœnum multum in loco⁴. » Fœnum, herba est pratorum, quæ, dum viridis, est et visu delectabilis, et (2) sessioni atque deambulationi suavis; sed cum falce secata fuerit, subito pristinam viriditatem amittit. Per fœnum ergo delectatio carnalis, sive ejusdem fragilitas carnis designatur; quæ cum amatoribus suis jucunda videatur et pulchra, falce mortis præcisa, in ariditatem pulveris redditur, Isaïa dicente: « Omnis caro fœnum,

¹ Matth. xxviii, 19, 20, et Marc. xvi, 15, 16. — ² Marc. xvi, 20. —

³ Id. vi, 40. — ⁴ Joan. vi, 10.

(1) Cod. *sicut*. — (2) Deest in cod. *vox et*.

» et omnis gloria ejus quasi flos fœni¹. » Et: « Siccatum » est fœnum et cecidit flos, quia Spiritus Domini sufflavit » in eo. Vere fœnum est populus. » Cujus fœni ariditatem inspexerat Propheta, cum dicebat: « Homo sicut fœnum; » dies ejus tanquam flos agri sic effloret². » Et Job: « Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis; qui quasi flos egreditur et conteritur, et fugit velut umbra, et nunquam in eodem statu » permanet³. » Turba enim quam Dominus pavit supra fœnum discubuit, ut intelligamus quia si spiritualiter ab eo refici cupimus, necesse est, ut delectationes carnis sub mentis dominio comprimamus, juxta illud Apostoli: « Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut » obediatis concupiscentiis ejus⁴, » sed, « Mortificate membra vestra quæ sunt super terram⁵; » id est, fornicationem, immunditiam, avaritiam et cætera hujusmodi.

VII. « Discubuerunt ergo viri numero quasi quinque » millia⁶. » Nec absque consideratione prætereundum est, quod in hac refectione Domini nulla fœmina interfuisse memoratur, sed tantummodo viri; vir quippe a viribus dicitur, et virorum nomine illos Scriptura sacra censere consuevit, qui viriliter tentamenta diaboli tolerare student. Unde ad beatum Job post victoriam dicitur: « Accinge, sicut vir, lumbos tuos⁷, » id est, sicut fortis restringe luxuriam. Et in Sapientia: « O viri, ad vos clamito⁸; » ac si diceret: Qui fluxa et fœminea mente sunt, mea verba audire non possunt. Hinc et in laude Joseph tribulationes ægyptias fortiter tolerantis, dicitur: « Misit » ante eos virum⁹. » Cum ergo in hoc convivio Domini tantummodo viri fuisse dicuntur, mystice monemur, ut

¹ Isaï. xl, 6, 7. — ² Psal. cxi, 15. — ³ Job. xiv, 1, 2. — ⁴ Rom. vi, 12.

— ⁵ Coloss. iii, 5. — ⁶ Joan. vi, 10. — ⁷ Job. xxxviii, 3, et xl, 2. —

⁸ Prov. viii, 4. — ⁹ Psal. cxv, 7.

si « Quam suavis sit Dominus, gustare¹ » desideramus, viri simus, id est, fortes contra diaboli tentationes, Apostolo monente : « Viriliter agite, et confortamini, » omnia vestra in charitate fiant²; » et Angelo in Apocalypsi : « Estote fortes in bello, et pugnate contra anti- » quum serpentem. » Nec ab hac refectioe Dominica foemina jejuna remanebit, si sexu foemineo viriliter tentamenta diaboli compresserit, sicut e contra vir sexu, foemina mente efficitur, si contra impetum tentationis mollis, et dissolutus in opere suo invenitur. Ad quorum vituperationem dicitur : « Effoeminati dominabuntur » eis³. » Bene autem quinque millia fuisse referuntur, propter quinarium numeri perfectionem. Quinarium enim numerus ad quinque sensus corporis pertinet, visum, scilicet, auditum, gustum, odoratum et tactum. Hos igitur sensus sollicite custodire debemus, si convivio Domini interesse volumus. Custodiamus oculos nostros ab illicito visu, ne videant quod concupiscant, propter illud quod Dominus ait : « Qui viderit mulierem ad concupis- » cendum eam, jam moechatus est eam in corde suo⁴. » Et iterum : « Non concupisces rem proximi tui⁵; » ut cum Job dicere valeamus : « Pepigi foedas cum oculis meis, ne » cogitarem quidem de virgine⁶, » quod ut facere possimus, assidue cum Propheta oremus, dicentes : « Averte » oculos meos, ne videant vanitates⁷. » Custodiamus aures, ne libenter audiant verba maledictionis, detractionis, falsitatis et scurrilitatis; sed semper apertae sint ad divinum Verbum audiendum, ut cum Job dicere possimus : « Auditum auris audivi te, Domine⁸. » Hinc nos Propheta admonet dicens : « Sepi aures tuas spinis, ut audiant

¹ Psal. xxxiii, 9. — ² 1 Cor. xvi, 13, 14. — ³ Isai. lvi, 4. — ⁴ Matth. v, 23. — ⁵ Exod. xx, 17 et alibi. — ⁶ Job. xxxi, 1. — ⁷ Psal. cxviii, 37. — ⁸ Job. xlii, 5.

» verba detrahentium¹. » Custodiamus nares ab illicitis odoribus, ne per illecebras odoris ad peccandum pertrahamur; sed sicut ait Apostolus : « Simus Christi bonus » odor Deo in omni loco². » Custodiamus linguam a maledictione, detractione, falsitate, murmuratioe et otioso sermone, et propter taciturnitatis custodiam, interdum a bonis cessemus eloquiis, juxta illud Prophetae : « Dixi : » Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea; » posui ori meo custodiam et obmutui, et humiliatus » sum, et silui a bonis³. Mors enim et vita, ut ait Salomon, in manibus linguae⁴. » Et : Qui custodit os suum et » linguam suam, custodit ab angustiis animam suam⁵. » Tota enim nostra religio quodam modo commaculatur, nisi linguae moderationes posuerimus; quia, sicut ait Apostolus : « Corruptunt mores bonos colloquia mala⁶. » Et Jacobus : « Si quis putat se religiosum esse non refre- » nans linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana » est religio⁷. » Custodiamus manus ab effusione sanguinis, a percussione et laesione proximi, et eas semper paratas ad eleemosynam largiendam habeamus, et ad id quod bonum est operandum promptissimas, ut cum Propheta dicere possimus : « Lavabo inter innocentes manus » meas, et circumdabo altare tuum, Domine⁸. » Quod si fecerimus, ad millenarii numeri perfectionem pervenimus. Millenarius quippe numerus, ultra quem nulla computatio crescit, eorum perfectionem significat, qui perfectae consummataeque sunt virtutis, quibus, ut ait Apostolus : « Nihil deest in ulla gratia, expectantibus » revelationem Domini nostri Jesu Christi⁹. »

VIII. « Accepit ergo Jesus panes, et cum gratias egis-

¹ Eccli. xxviii, 18. — ² 2 Cor. ii, 15. — ³ Psal. xxxviii, 2, 3. — ⁴ Prov. xviii, 21. — ⁵ Id. xxi, 23. — ⁶ 1 Cor. xv, 33. — ⁷ Jacob. i, 26. — ⁸ Psal. xxv, 6. — ⁹ 1 Cor. i, 7.

» set, distribuit discumbentibus; similiter ex piscibus,
 » quantum volebant¹. » Alius Evangelista dicit, quod « Ac-
 » cipiens Jesus panes, gratias agens benedixit, fregit, dedit
 » Discipulis suis, ut apponerent, et apposuerunt turbæ². »
 Jam enim superius per panem legem Moysi significari
 diximus; per pisces oracula Prophetarum, et cantica Psal-
 morum. « Accepit Jesus panes, fregit, et dedit Discipulis, »
 quando, post resurrectionem, spiritalem sensum in Lege eis
 aperuit; scilicet quando incipiens a Moyse interpretaba-
 tur. Etiam pisces fregit, et dedit quando eis in Psalmis,
 et Prophetis spiritalem intellectum ostendit, dicens illis,
 quia, « Sic scriptum est in lege Moysi, et Psalmis, et
 » Prophetis de me; et sic oportuit pati Christum, et re-
 » surgere a mortuis, et intrare in gloriam suam, et præ-
 » dicari in nomine ejus remissionem peccatorum³. » Dis-
 cipuli autem apposuerunt turbæ, quando eandem intelli-
 gentiam universo orbi prædicaverunt; de quibus dicitur:
 « In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis
 » terræ verba eorum⁴. » Refecturus autem Dominus tur-
 bam, gratias egit Patri, non quod aliquid indigeret ab eo
 postulare, qui cuncta postulata dat cum Patre, sed ut
 ostenderet omnia sancta et justa ab eo esse quærenda,
 de quo Jacobus apostolus ait: « Omne datum optimum,
 » et omne donum perfectum desursum est, descendens
 » a Patre luminum⁵. »

IX. « Ut autem impleti sunt, dixit Jesus Discipulis
 » suis: Colligite quæ superaverunt fragmenta, ne pe-
 » reant⁶. » Magna hic Domini potentia ostenditur, sed
 non minor humilitas ejus declaratur. Magna est enim
 potestas de quinque panibus quinque millia hominum
 satiare, sed mira humilitas, fragmenta quæ remanse-

¹ Joan. vi, 11. — ² Marc. viii, 6. — ³ Luc. xxiv, 46, 47. — ⁴ Psal.
 xviii, 5. — ⁵ Jacob. 1, 17. — ⁶ Joan. vi, 12.

SERMO XIV, DE VERBIS EVANGELII SEC. JOANNEM. 89
 runt non velle perire. Si autem per panes Scripturam
 intelligi dictum est, possumus et per fragmenta quæ re-
 manserunt obscuriores quasque sententias ejusdem Scrip-
 turæ intelligere. Quod ergo plebeia multitudo non capit,
 Dominus Apostolis colligere præcepit, quia obscuras
 sententias, quas simplex multitudo capere non potest,
 magistri Ecclesiæ, Episcopi scilicet et Sacerdotes in pro-
 priis pectoribus debent recondere, ut tempore necessi-
 tatis non solum ad eam docendam, sed ad defendendam
 idonei inveniantur. Unde apostolus Paulus, cum virtutes
 episcopi describeret, scientiam Scripturarum in eo eli-
 gendam esse ostendit, dicens: « Obtinentem eum, qui
 » secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens
 » sit exhortari in doctrina sana, et contradicentes re-
 » darguere¹. » Quamvis enim melior sit sancta simplicitas,
 quam docta malitia, tamen magistris Ecclesiæ utrumque
 convenit, ut et sancta sit vita propter exemplum, et docta
 lingua propter eruditionem aliorum. Unde Dominus ait:
 « Omnis scribe doctor in regno cœlorum, similis est pa-
 » trifamilias, qui profert de thesauro suo nova et vetera². »
 Et iterum: « Quis putas est fidelis servus et prudens,
 » quem constituit Dominus super familiam suam, ut det
 » illis in tempore tritici mensuram? Amen dico vobis
 » quia super omnia bona sua constituet eum³. »

X. « Collegerunt ergo, et impleverunt duodecim co-
 » phinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis,
 » quæ superfuerunt his qui manducaverant⁴. » Hic Domini
 miraculum augmentatum est. Magnum enim miraculum
 esset si de quinque panibus, quinque millibus hominum
 satiatis, nihil superesset. Sed evenit signum, auxit ad-
 mirationem, quia non solum de quinque panibus quinque
 millia hominum satiata sunt, sed etiam tot fragmenta

¹ Tit. 1, 9. — ² Matth. xiii, 52. — ³ Id. xxiv, 45-47. — ⁴ Joan. vi, 13.

remanserunt, ex quibus duodecim cophini replerentur. Sed neque duodenarius numerus a mysterio vacat; per duodecim namque cophinos duodecim Apostoli congrua ratione figurantur. Cophinus enim ex vilibus ac minutissimis contextitur virgis; sic et nimirum, et Apostoli dum non ex regibus et principibus, non ex philosophis et sapientibus hujus mundi, sed ex simplicibus et piscatoribus sunt electi, quasi cophini ex vilibus et minutissimis virgis sunt contexti; de quibus ait Apostolus: « Infirmam mundi elegit Deus, ut confundat fortia¹. » Est enim et alia ratio per quam congrue Apostoli cophinis comparantur. In cophinis igitur fimus ponitur, et in arentem terram defertur, ut uberiores fructus reddat; sic et Apostoli, pinguedine Spiritus sancti repleti, eandem gratiam in arentem terram, id est, in gentilium corda detulerunt, ut fructus uberiores redderent, ut impleretur prophetia: « Pinguescent speciosa deserti, et exultatione colles accingentur; induti sunt arietes ovium, et valles abundabunt frumento². »

XI. « Illi homines cum vidissent quod fecerat signum, » dicebant, quia hic est vere Propheta qui venturus est » in mundum³. » Merito homines ab Evangelista appellantur, quia humana tantum sapiebant. Videntes enim tale tantumque miraculum, debuerant dicere, quod hic est vere Filius Dei, qui venit in mundum; sed quia homines erant et humana sapiebant, Filium Dei tacentes, Prophetam confitentur. Sed nec in toto errant, cum Dominum Prophetam confitentur, quia sicut ipse de se ipso ait: « Non est Propheta sine honore, nisi in domo et » in patria sua⁴. » Et iterum: « Non oportet mori Prophetam extra Jerusalem⁵. » Sed nos ab eo docti, et Spi-

¹ 1 Cor. I, 27. — ² Psal. LXXIV, 13, 14. — ³ Joan. VI, 14. — ⁴ Matth. XIII, 67. — ⁵ Luc. XIII, 33.

SERMO XV, DE VERBIS EVANGELII SEC. JOANNEM. 91
ritu sancto instructi, horum refugientes ex Epistola (1),
confiteamur cum Petro, quia « Hic est Filius Dei vivi¹, »
qui propter nos, et propter nostram salutem venit in
mundum, et iterum venturus est judicare vivos et mor-
tuos.

SERMO XV.

De Verbis Evangelii secundum Joannem: *Perrexit
Jesus in montem Oliveti, et diluculo iterum venit
in templum, et omnis populus venit ad eum, et
sedens docebat eos*, etc. Joan. VIII, 1-12.

Hic sermo, qui legitur in duobus Codd. Biblioth. Laurent., nempe Plut. XVII, Cod. XXXVI, fol. 106, et Plut. XXI, Cod. X, fol. 151 b, ita differt, ut in priori omnino discrepet ab eo qui editus est tractat. XXXIII in Joann. num. 3 et seqq., in posteriori vero concordet media pars cum Codice XXXVI, et altera pars Editis conveniat, exceptis paucis variantibus. Omnem Augustini doctrinam representat, et nomine ejus in utroque Codice insignitus, nil habet quod sancti doctoris cogitandi et scribendi modo repugnet. Hinc illum in lucem emittimus, licet plura legantur in commentario Bedae in Evangelium Joannis, ita tamen ut ex Cod. X variantes solum sectiones extrahamus, in cæteris Codici XXXVI adherentes. Locus ejus post sermonem Maurinensem CXXXIII.

SYNOPSIS.

I. Misericordia Dei ex eo quod Christus in montem Oliveti

¹ Matth. XVI, 16.

(1) Sic cod, evidenti errore. Forte legendum *ex impietate*.